

บทที่ 3

อียิปต์และคาบสมุทรอาหรับ

เค้าโครงเรื่อง

1. อียิปต์
 - 1.1 อียิปต์ภายใต้การปกครองของอาลี ปาชา
 - 1.2 อียิปต์ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ
 - 1.3 ลักษณะการปกครองของอังกฤษขณะปกครองอียิปต์ในระยะแรก
 - 1.4 อียิปต์ขณะเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ
2. ดินแดนต่างๆ ในคาบสมุทรอาหรับ
 - 2.1 คาบสมุทรอาหรับภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ
 - 2.2 คาบสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้

สาระสำคัญ

1. ลักษณะการปกครองของอังกฤษในอียิปต์
2. ผลทางด้านเศรษฐกิจที่อียิปต์ได้รับจากการถูกอังกฤษปกครอง
3. ลักษณะโดยทั่วไปของดินแดนต่างๆ ในคาบสมุทรอาหรับ
4. อิทธิพลของอังกฤษที่มีต่อคาบสมุทรอาหรับ

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาจบบทที่ 2 แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงความแตกต่างของสถานการณ์ในอียิปต์ขณะอยู่ภายใต้การปกครองของออตโตมัน และขณะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ
2. อธิบายผลดีและผลเสียของดินแดนในคาบสมุทรอาหรับที่ไม่ได้ถูกปกครองโดยมหาอำนาจยุโรป

2. อธิบายผลดีและผลเสียของดินแดนในคาบสมุทรอาหรับที่ไม่ได้ถูกปกครองโดยมหาอำนาจยุโรป

ทั้งอียิปต์และดินแดนต่าง ๆ ในคาบสมุทรอาหรับต่างก็แสดงให้เห็นสิ่งที่ตรงกันข้าม อย่างมากในการพัฒนาดินแดนทั้งสองแห่งในคริสต์ศตวรรษที่ 20 สิ่งตรงกันข้ามดังกล่าวนี้คือ ประสิทธิภาพของประชาชนที่ได้รับจากประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบหรืออิทธิพลของตะวันตกที่มีต่อดินแดนทั้งสอง อาจกล่าวได้ว่าอียิปต์ได้กำไรหรือได้รับผลประโยชน์จากความสัมพันธ์กับตะวันตกโดยได้รับเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมที่ก้าวหน้าที่สุด และการก้าวไปสู่ยุคที่ทันสมัยอย่างรวดเร็ว แต่ขณะเดียวกันอียิปต์ต้อง “จ่ายแพง” ในการแลกเปลี่ยนกับสิ่งดังกล่าวและอียิปต์มีรอยแผลเป็นที่ปวดร้าวและฝังแน่นอย่างเด่นชัดในวิถีชีวิตการเมืองของประเทศ ส่วนดินแดนในคาบสมุทรอาหรับไม่พบรอยแผลเป็นเหมือนอียิปต์ไม่ได้อยู่ภายใต้ลัทธิจักรวรรดินิยมประเทศต่าง ๆ ของคาบสมุทรถูกล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศตะวันตกประเทศใด ทั้งนี้เพราะในระยะแรกไม่มีการขุดพบน้ำมันในพื้นที่ของคาบสมุทร โดยเฉพาะในเยเมนประชาชนมีความขมขื่นจากความล้มเหลวเนื่องจากไม่ได้รับวัฒนธรรมตะวันตกและวัตถุต่าง ๆ¹

1. อียิปต์

1.1 อียิปต์ภายใต้การปกครองของอาลี ปาชา

เนื่องจากอียิปต์มีลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นการเชื้อเชิญให้ถูกรุกรานได้ง่าย แม่น้ำไนล์ก็เรียกร้องให้มีระบบการชลประทานที่เข้มแข็ง ปัจจัยทั้ง 2 ประการนี้ได้มีอิทธิพลเหนือประวัติศาสตร์ของอียิปต์มาช้านาน จะเห็นได้จากในอดีตในกลางสมัยคลาสสิกอียิปต์ถูกรุกรานหลายครั้งโดยพวกฮิกซอส (Hyksos) ในปี 525 ก่อนคริสตกาลอียิปต์ถูกรุกรานโดยเปอร์เซีย และในปี 323 ก่อนคริสตกาลพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ก็ทรงมีชัยชนะเหนืออียิปต์ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่ออียิปต์มีเอกราชอย่างไม่สมบูรณ์และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อกองทัพอังกฤษพยายามเข้าแทรกแซงอีกครั้ง อียิปต์จึงไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองของชาวอียิปต์อย่างแท้จริง ตั้งแต่อดีตมาผู้ปกครองของอียิปต์มีหลายคน นับตั้งแต่กรีก โรมัน อาหรับ อาร์เมเนียน อะบิสซิเนียน เคอร์ค เซอร์แคสเซียน ฝรั่งเศส และอังกฤษ ดังที่เราได้เห็นแล้วว่าความพยายามของนโปเลียนที่จะทำให้ชาวพื้นเมืองอียิปต์ยอมรับอำนาจของฝรั่งเศสนั้นก็ถูกต่อต้านอย่างแรงและอีก 40 ปีต่อจากนั้นอียิปต์ก็กลายเป็นดินแดนของจักรวรรดิออตโตมันอยู่ภายใต้การปกครองของสุลต่าน เมห์ เมท อาลี ปาชา (Mehmet Ali Pasha) ซึ่งก็ไม่ใช่ที่พอใจของชาวอียิปต์อีกเช่นกัน ชาวอียิปต์มองดูผู้ปกครองว่าเป็นคนอื่น ขณะที่พวกเขาพอใจในกฎของอิสลาม

¹William R.Polk, *The Arab World.*, (London : Harvard University Press, 1980), p.134.

ในศิลปะการช่างฝีมือและการเกษตรกรรมที่เป็นของพวกเขาเอง ขณะที่เมห์เมท อาลี ปาชา และผู้สืบอำนาจต่อจากพระองค์พิจารณาว่าอียิปต์เป็นฐานสำหรับอำนาจของพระองค์ ชาวอียิปต์จึงถูกเกณฑ์ให้เป็นทหารใหม่ ทั้งนี้เพราะชาวซูดานทำงานดีสู้ชาวอียิปต์ไม่ได้และชาวอียิปต์ก็ถูกจัดทำได้ง่ายกว่า เมห์เมท อาลี ปาชา และผู้สืบทอดคนอื่น ๆ มีความสนใจในการเติบโตของพลังอำนาจของอียิปต์และสนใจในความสำเร็จของอิสลามของอียิปต์ด้วย

ระหว่างการปกครองอันยาวนานของ อาลี ปาชา ซึ่งพระองค์มีอำนาจอยู่ในอียิปต์ถึง 2 สมัยภายใต้จักรวรรดิออตโตมัน แต่ในที่สุดพระองค์ก็ถูกกีดกันจากอำนาจยุโรป กล่าวคือระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 รัฐบุรุษยุโรปตระหนักว่าถ้าจักรวรรดิออตโตมันสลายตัวอย่างทันทีทันใด จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสันติภาพและความมั่นคงของยุโรปซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจะยอมรับได้ ดังนั้นนโยบายของอังกฤษจึงมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การเก็บรักษาจักรวรรดิออตโตมันเอาไว้ให้แข็งแรงพอที่จะต้านทานความกดดันของรัสเซียจากทางเหนือไว้ได้ แต่ในขณะเดียวกันจะต้องไม่ให้เข้มแข็งเกินไปโดยเฉพาะทางภาคใต้ เพราะจะเป็นการกีดขวางการค้าของอังกฤษหรือจักรวรรดินิยมอังกฤษ ส่วนรัสเซียไม่ต้องการทั้งจักรวรรดิออตโตมันหรือการมีนโยบายที่อ่อนโยนแต่ประการใด ดังนั้น รัสเซียจึงมีนโยบายให้ความสนับสนุนจักรวรรดิแทนที่จะรุกราน ส่วนฝรั่งเศส ไม่มีความคิดเห็นชัดเจนในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากจักรวรรดิออตโตมัน นับตั้งแต่ต้นไปเปลี่ยนที่ 3 ส่งกองทัพไปเลบานอนใน ค.ศ. 1860 แต่ก็ต้องถอนทัพออกมา และใน ค.ศ. 1882 ฝรั่งเศสส่งกองทัพเรือไปเมืองอเล็กซานเดรียในอียิปต์ แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ได้ทำอะไรไม่ว่าการวางระเบิดหรือการยึดครองส่วนใด ๆ ของอียิปต์ที่ซึ่งกองทัพอังกฤษได้ตั้งอยู่ก่อนแล้ว โดยทั่วไปฝรั่งเศสพยายามที่จะรักษามิตรภาพกับจักรวรรดิและกับคู่แข่งทั้งหลายของฝรั่งเศสเอง จึงเห็นได้ว่าวัฒนธรรมฝรั่งเศสรวมทั้งการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ การค้า และการให้เงินยืมได้แพร่หลายเข้าสู่อียิปต์อย่างเห็นได้ชัด

เมห์เมท อาลี ปาชา ตระหนักดีว่า ความปลอดภัยของพระองค์ในการครองตำแหน่งผู้นำอียิปต์นั้นขึ้นอยู่กับอำนาจทางทหารของพระองค์ การกบฏที่เกิดขึ้นในอียิปต์ก่อนสมัยพระองค์หรือแม้แต่ในที่อื่น ๆ ตลอดจักรวรรดิออตโตมันก็ไม่ประสบความสำเร็จ ความปลอดภัย จึงขึ้นอยู่กับ การได้มาซึ่งอำนาจ ดังนั้นพระองค์จึงมีนโยบายทำให้กองทัพทันสมัยและพัฒนาด้านเศรษฐกิจด้วย ในการแลกเปลี่ยนกับต่างชาติ พระองค์ได้แนะนำฝ่ายพัฒนางานด้านเกษตรกรรมสร้างโรงงาน ส่งนักเรียนและนักเทคนิคไปต่างประเทศเพื่อฝึกฝนและจ้างผู้ชำนาญงานชาวต่างประเทศ พระองค์ตระหนักดีถึงความจริงทางสภาพภูมิศาสตร์ของอียิปต์ พระองค์จึงทรงสร้างระบบการปกครองที่รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและเพิ่มความเข้มแข็งด้วย พระองค์ได้กลายเป็นเจ้าของแผ่นดินอียิปต์ มีหน้าที่รุกรานดินแดนรอบด้านเพื่อปกป้องแม่น้ำไนล์ที่เปิดกว้างและไม่มีสิ่ง ป้องกันได้ พระองค์ทรงมีอำนาจสูงสุด มีกำลังกองทัพที่มีอาวุธอย่างมากมาย

ภายหลังจากที่อังกฤษบุกกรีซเรีย และกองทัพอียิปต์ต้องถอนออกจากกรีซใน ค.ศ. 1841 นั้น อาลี ปาชา ถูกบังคับให้ลดจำนวนทหารในกองทัพเหลือเพียง 18,000 คน และให้ยกเลิกนโยบายที่เกี่ยวกับการเก็บภาษี โดยเฉพาะระบบผูกขาดการค้าซึ่งคุ้มครองสินค้าอุตสาหกรรมของตนเอง แต่เป็นการกีดกันสินค้าหัตถกรรมราคาถูกของยุโรปซึ่งกำลังหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศ นอกจากนี้ อาลี ปาชา ถูกบังคับให้ยกเลิกความพยายามที่จะแข่งขันกับจักรวรรดิออตโตมัน อาลี ปาชา ซึ่งมีสุขภาพที่ทรุดโทรมและยังถูกปิดกั้นหนทางที่จะไปสู่เอกราชของประเทศ จึงไม่สามารถปฏิรูปสิ่งใดได้ ดังนั้นอียิปต์ภายใต้การปกครองของอาลี ปาชา และของผู้สืบอำนาจต่อจากพระ องค์ ก็กำลังก้าวไปสู่การหลับใหลอีกครั้งหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลอียิปต์จะกำลังอ่อนแอ แต่ก็มิได้หมายความว่าอ่อนแอทั้งประเทศ สินค้าเกษตรกรรมส่งออกกำลังเจริญเติบโต โดยเฉพาะฝ้าย ได้ผูกชาวอียิปต์ไว้กับตลาดโลก ยิ่งสำคัญไปกว่านั้นก็คือความปั่นป่วนของปัญญาชนคนเหล่านี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมยุโรป แต่ในขณะเดียวกันชาวอียิปต์ค่อย ๆ ตระหนักถึงตนเองอย่างปวดร้าว นักเขียนชาวอียิปต์เริ่มกล่าวถึงประเทศ ความรักบ้านเกิดเมืองนอนและลัทธิชาตินิยมหรือลักษณะเฉพาะที่เป็นอียิปต์ อาจกล่าวได้ว่าชาวอียิปต์ได้เริ่มเพาะเมล็ดพืชของลัทธิชาตินิยม แต่ต้องใช้เวลาานมากก่อนที่เมล็ดพืชดังกล่าวจะได้รับการปลูกและเจริญเติบโตขึ้นในผืนแผ่นดินของอียิปต์

1.2 อียิปต์ภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ

อียิปต์ต้องเรียนรู้อย่างมากถึงพลังอำนาจและอิทธิพลของยุโรปบทเรียนอันหนึ่งได้เริ่มขึ้นใน ค.ศ. 1854 เมื่อผู้ปกครองอียิปต์อนุญาตให้ เฟอร์ดินานด์ เดอ เลสเสปซ์ (Ferdinand de Lesseps) ได้รับสัมปทานในการขุดคลองสุเอซ นับเป็นบทเรียนที่น่าเศร้า เพราะบริษัทที่ขุดคลองคือ สุเอซ คะแนล คอมพานี (Suez Canal Company) เป็นบริษัทซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยสมาคมของชาวยุโรปที่มีอิทธิพล แต่ชาวอียิปต์ไม่ได้มีส่วนในการควบคุมการขุดคลองเลย เนื่องจากผู้ปกครองอียิปต์มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของอียิปต์ ประกอบกับความพอใจความหรรษาสะดวกสบาย จึงทำให้ผู้ปกครองอียิปต์เข้าสู่กับดักของยุโรปอย่างง่ายดาย นอกจากนี้การที่มหาอำนาจยุโรปไม่เต็มใจที่จะให้อียิปต์เป็นอิสระจากออตโตมันก็ยังสร้างความลำบากใจให้แก่ผู้ปกครองไม่น้อยเลย ยิ่งกว่านั้นการเงินของอียิปต์ร่อยหรอลง ต้องกู้ยืมอังกฤษพร้อมดอกเบี้ยสูง ทำให้อียิปต์ต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของอังกฤษ การกระทำของผู้ปกครองอียิปต์สร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชน จึงมีการต่อต้านรัฐบาลที่อ่อนแอและต่อต้านนายที่เป็นยุโรปด้วย การรัฐประหารต่อต้านรัฐบาลอียิปต์กระทำโดยกลุ่มข้าราชการในกองทัพของอียิปต์ แต่ก็ถูกปราบโดยอังกฤษ มีผลทำให้อียิปต์อยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ แม้จะยังไม่ใช้ดินแดนในอารักขาก็ตาม

ภายหลังจากที่อังกฤษมีอำนาจเหนืออียิปต์ไม่นาน อังกฤษก็ประกาศทันทีว่า

“แม้ว่ากองทัพของอังกฤษจะยังคงอยู่ในอียิปต์ต่อไป เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ แต่รัฐบาลของพระเจ้าอยู่หัวก็ปรารถนาจะถอนตนออกไปทันทีที่ประเทศจัดระเบียบความสงบเรียบร้อยภายใน และอำนาจของเคดีฟได้รับการยอมรับแล้ว” รัฐบาลอังกฤษให้คำมั่นสัญญาถึง 66 ครั้งที่จะออกไปจากประเทศ (อังกฤษถอนฐานทัพสุดท้ายออกจากอียิปต์ใน ค.ศ. 1956 และในปีนี้ก็มีความพยายามที่จะบุกกรุกอีกครั้งหนึ่ง)

1.3 ลักษณะการปกครองของอังกฤษขณะปกครองอียิปต์ในระยะแรก

การปกครองของอังกฤษในอียิปต์ในระยะแรกนั้นมีลักษณะแปลก กล่าวคือ อังกฤษ มิได้เรียกร้องที่จะเข้าครอบครองหรือแม้แต่ปกป้องคุ้มครองอียิปต์เป็นเวลานานถึง 30 ปี โดยอังกฤษส่งข้าราชการดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่มาเป็นผู้แทนของรัฐบาลเท่านั้น อียิปต์ยังคงมีฐานะเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมัน กงสุลใหญ่อังกฤษคนแรกคือ ลอร์ด ครอเมอร์ (Lord Cromer) ปกครองอียิปต์ระหว่าง ค.ศ. 1883-1907 ครอเมอร์ได้ปรับปรุงการชลประทานโดยการสร้างเขื่อนอัสวานสำเร็จเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1902 มีผลทำให้พื้นที่ในการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นจาก 4.7 ล้านเอเคอร์ เป็น 7.7 ล้านเอเคอร์ ช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินของอียิปต์ลงมาก นอกจากนั้นยังมีการปรับปรุงงานด้านอื่น ๆ อีกมาก ใน ค.ศ. 1898 อังกฤษยกกองทัพประกอบด้วยชาวอียิปต์เข้ายึดซูดาน มีผลทำให้อียิปต์ได้เป็นหุ้นส่วนในสัญญาร่วมกันระหว่างอังกฤษและอียิปต์ (Anglo-Egyptian Condominium) เพื่อปกครองซูดาน อย่างไรก็ตาม ชาวอียิปต์ก็ไม่พอใจอังกฤษไม่ช่วยพัฒนาการศึกษาของประชาชน ไม่มีการปฏิรูปสังคม และชาวอียิปต์ไม่ได้มีส่วนร่วมในด้านการปกครองอย่างแท้จริง

ชาวอียิปต์เฝ้ามองดูชาวผู้ปุ่นและชาวเตอร์กักรักษาสิทธิอธิปไตยของประเทศชาติและมีความรู้สึกชาตินิยม ซึ่งได้คลอใจชาวอียิปต์ให้แสวงหาหนทางสำหรับตนเอง เป็นแรงกระตุ้นในการฟื้นฟูอารยธรรมอิสลามและความต้องการด้านการศึกษาที่ดีกว่า พรรคการเมืองหลายพรรคต่างก็เสนอคำขวัญ เช่น “Egypt to the Egyptians” อังกฤษจึงพบกับการก่อกวนทางการเมือง ซึ่งอังกฤษจะใช้โอกาสนี้ทำให้เกิดประโยชน์กับอังกฤษ นั่นคือ การทำให้ผู้ปกครองอียิปต์หรือเคดีฟต้องขึ้นกับอังกฤษมากกว่าเดิม อังกฤษกำลังใช้นโยบายสร้างความแตกแยกระหว่างเคดีฟกับประชาชน อย่างไรก็ตาม การก่อกวนของนักชาตินิยมอียิปต์ก็ไม่ได้เป็นการข่มขู่อย่างรุนแรงนัก เพราะพวกเขาเป็นเพียงคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่เป็นพ่อค้าหรือผู้มีอาชีพที่อยู่ในเมือง โดยมิได้รับความสนับสนุนจากประชาชนมากเท่าใดนัก ความรุนแรงจะปรากฏใน ค.ศ. 1906 เมื่อเกิดเหตุการณ์ เดนซาไว (Denshawai) ในปีนี้ ความเกลียดชังการปกครองของต่างชาติจึงรุนแรงมากในหมู่ชาวอียิปต์

เดนซาไว เป็นชื่อหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ได้มีข้าราชการชาวอังกฤษกลุ่มหนึ่งออกไปล่ามกพิราบที่หมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งเป็นการกระทำที่ขัดต่อจารีตประเพณีของอียิปต์ เพราะ

ชาวอียิปต์ถือว่า นกฟิราเป็นสัญลักษณ์ของความมีชีวิตชาวหมู่บ้านโกรธเคืองต่อการกระทำดังกล่าวของข้าราชการอังกฤษ ขณะเดียวกันก็เกิดไฟไหม้บริเวณโรงนาซึ่งเป็นเพราะชาวอังกฤษยิงปืนไปถูกฟางจึงถูกไหม้ ชาวหมู่บ้านจึงวิ่งไล่ตีข้าราชการอังกฤษ มีหญิงสาวชาวอียิปต์คนหนึ่งได้รับบาดเจ็บสาหัส ข้าราชการอังกฤษจึงรีบวิ่งออกจากหมู่บ้าน แต่ปรากฏว่าข้าราชการอังกฤษคนหนึ่งชื่อ บูลล์ (Bull) หกล้มและเสียชีวิต จากรายงานของแพทย์พบว่าบูลล์เสียชีวิตเพราะเป็นลมที่ถูกแดดจัดและร่างกายกำลังอ่อนแอ แต่ผู้มีอำนาจชาวอังกฤษตัดสินใจทำให้การเสียชีวิตของบูลล์เป็นการฆาตกรรมที่เตรียมแผนไว้ล่วงหน้า ตุลาการพิเศษกล่าวว่า ชาวหมู่บ้านทั้งหมดเป็นฆาตกร ผู้ถูกกล่าวหาทั้งหมด 52 คน ถูกสอบสวนโดยใช้เวลาเพียงครึ่งชั่วโมง คือใช้เวลาสอบสวน 34 วินาทีต่อ 1 คน ซึ่งเป็นเวลาเพียงให้ผู้ถูกกล่าวหาบอกชื่อและอายุ ผลการพิจารณาคือ ชาวหมู่บ้าน 4 คน ถูกตัดสินให้ประหารชีวิตโดยการแขวนคอต่อหน้าคนอื่น ๆ อีก 2 คนถูกลงโทษให้เป็นทาสตลอดชีวิต ส่วนคนอื่น ๆ ถูกขังคุกในระยะเวลาต่าง ๆ กัน² จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ความเกลียดชังการปกครองของต่างชาติรุนแรงมากในหมู่ชาวอียิปต์ ขณะเดียวกันเหตุการณ์ครั้งนี้ก็ทำให้ ลอร์ด ครอเมอร์ ลาออกจากตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ประจำอียิปต์

ผู้สืบอำนาจต่อจากลอร์ด ครอเมอร์ คือ ลอร์ด คิทเชเนอร์ (Lord kitchener) ในด้านหนึ่ง ลอร์ด คิทเชเนอร์ มีความเต็มใจมากกว่า ลอร์ด ครอเมอร์ที่จะให้ชาวอียิปต์มีส่วนร่วมในคณะรัฐบาลหรืออย่างน้อยก็มีการแสดงออกทางกิจกรรมทางการเมือง จะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1907 เมื่อมีการประชุมเนชั่นแนลคองเกรส (National Congress) ได้มีความพยายามปรับปรุงการศึกษาของชาวอียิปต์เป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตามในอีกด้านหนึ่ง รัฐบาลก็ปราบปรามการเดินขบวนของประชาชน ออกกฎหมายตรวจสอบหนังสือพิมพ์ใน ค.ศ. 1909 และลงโทษกลุ่มการเมืองซึ่งรัฐบาลไม่พอใจด้วยการจับได้ ความรุนแรงเกิดขึ้นเมื่อมีการฆาตกรรมนายกรัฐมนตรีชื่อ บูโทรส กาลี (Butros Ghali) ผู้ถูกสงสัยว่าเป็นหุ่นเชิดของอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความไม่พอใจเกิดขึ้นในหมู่นักชาตินิยมและแม้ว่าการปกครองของอังกฤษจะเข้มงวดมากขึ้น แต่ก็อาจกล่าวได้ว่า อียิปต์ได้กลายเป็นประเทศที่ร่ำรวยกว่าเดิม รัฐบาลประหยัดแต่ขณะเดียวกันรายได้ก็เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่ในการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากเขื่อนอัสวาน และประชาชนเพิ่มขึ้นเกือบ 30% ในสงครามโลกครั้งที่ 1 สินค้าออกสูงขึ้นอีก 30%

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้น ทั้งเคดิฟและตัวแทนของอังกฤษได้ออกนอกประเทศ เคดิฟไปอยู่ในคอนสแตนติโนเปิล ส่วน ลอร์ด คิทเชเนอร์ เดินทางไปลอนดอนในเดือนพฤศจิกายน

²E.A. Ayandele, *The Growth of African Civilization*. : The Making of Modern Africa, Vol.2 (New York : Humanities Press, 1977), p.43.

เมื่ออังกฤษประกาศสงครามกับออตโตมัน กิตเซเนอร์ก็เข้าร่วมในคณะรัฐมนตรีของอังกฤษ คณะรัฐมนตรีได้ออกเสียงให้ผนวกอียิปต์แต่ข้าราชการอังกฤษในไครสต์ฆวาง ในเดือนธันวาคม อียิปต์ถูกประกาศให้เป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ ขณะเดียวกัน เท่ากับว่าความผูกพันที่อียิปต์เป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมันก็ถูกตัดขาดและเคล็ดที่พอใจออตโตมันจึงถูกอังกฤษขบไล่³

1.4 อียิปต์ขณะเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ

ผู้นำชาวอียิปต์ที่ต่อต้านอังกฤษ คือ ซาด แซกหลู (Saad Zaghlul) เขาเคยเป็นบุคคลผู้อยู่ในความอุปถัมภ์ของลอร์ด ครอเมอร์มาก่อน จึงถูกเลือกให้เป็นรัฐมนตรีศึกษาธิการใน ค.ศ. 1906 แซกหลูได้รับการรับรองจากประชาชนชาวอียิปต์ว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้นำของพวกเขาและเป็นผู้รับใช้ประเทศชาติอย่างแท้จริง

แซกหลูเคยเรียกร้องให้อังกฤษคืนอำนาจอธิปไตยให้แก่ชาวอียิปต์แต่ได้รับการปฏิเสธ เขาจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการตลอดทั่วอียิปต์และเรียกร้องให้ยุติการปกครองของอังกฤษ เมื่อแซกหลูถูกจับและถูกขบไล่ใน ค.ศ. 1919 ความรุนแรงจึงเกิดขึ้นนานถึง 1 เดือน ซึ่งอังกฤษชนะการต่อสู้ทั้งหมดแต่นักชาตินิยมชาวอียิปต์ชนะใจประชาชน ดังนั้นอังกฤษจึงเชื้อเชิญชาวอียิปต์ให้ยอมรับข้อเสนอในการปฏิรูปและประกาศในเดือนเมษายนว่า อังกฤษจะปล่อยตัวแซกหลู รัฐบาลอังกฤษได้จัดตั้งคณะกรรมการไปสอบสวนดูถึงสาเหตุของความไม่พอใจของชาวอียิปต์ และเพื่อวางแผนสำหรับอนาคตของอียิปต์โดยสันติวิธี

ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1919 คณะกรรมการได้เดินทางมาถึงไครสต์ฆวางแต่พบกับการคว่ำบาตรอย่างเงียบเชียบจากชาวอียิปต์ทั้งหมดและพร้อมกันนั้นความรุนแรงก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งด้วย การกระทำของชาวอียิปต์โดยการโจมตีทหารชาวอังกฤษและทหารชาวอียิปต์ที่ร่วมมือกับอังกฤษก็ถูกโจมตีด้วย

แซกหลูเมื่อถูกปล่อยตัวก็ได้เดินทางไปปารีสเพื่อขอความเห็นใจจากรัฐบาลฝรั่งเศส แต่ไม่ประสบความสำเร็จจึงเดินทางไปลอนดอนและพยายามเจรจากับอังกฤษในสิ่งซึ่งเขาล้มเหลวในปารีส แซกหลูตระหนักถึงความจริงที่ว่าข้อเสนอก็จะให้อังกฤษถอนตัวออกไปจากอียิปต์นั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ประเด็นสำคัญของข้อเสนอนี้ที่แซกหลูนำเสนอต่ออังกฤษ ก็คือ

ประการที่ 1 การเรียกร้องเอกราชของอียิปต์

ประการที่ 2 สัญญาป้องกันร่วมกันระหว่างอังกฤษกับอียิปต์

ประการที่ 3 สิทธิของอังกฤษในการรักษากองทหารในอียิปต์

³Ibid., p.44.

ประการที่ 4 อียิปต์มีอำนาจในการควบคุมการคลัง แต่การรวมเงินทุนเข้าสู่ศูนย์กลาง จะอยู่ภายใต้การควบคุมของอังกฤษ

ประการที่ 5 อียิปต์มีสิทธิที่จะไม่จ้างชาวต่างชาติทำงาน

ข้อเสนอทั้งหมดนี้อังกฤษปฏิเสธ และความเคลื่อนไหวอย่างรุนแรงของนักชาตินิยมก็เกิดขึ้น โดยมีศูนย์รวมอยู่ที่แซกกลู ในฐานะเป็นผู้นำ

เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษไม่สามารถทำสัญญายอมรับกับนักชาตินิยมทั้งหลายดังกล่าว และปฏิบัติยาโต้ตอบที่รุนแรงของนักชาตินิยมทำให้รัฐบาลอังกฤษตกลงที่จะเจรจาเรื่องเอกราชของอียิปต์ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1921 อังกฤษต้องการให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างเรียบร้อย จึงได้จับกุมและขับไล่แซกกลูในฐานะผู้นำความไม่สงบเรียบร้อย แต่แล้วเหตุการณ์ความรุนแรงก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งไม่มีคำแก้ตัวสำหรับอังกฤษหรือแม้แต่การข่มขู่ที่จะลาออกของข้าหลวงใหญ่คนใหม่คือ ลอร์ด อัลเลนบี (Lord Allenby) ในที่สุดในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 1922 รัฐบาลอังกฤษที่ลอนดอนก็ประกาศเอกราชของอียิปต์แต่มีเงื่อนไข “การเก็บรักษาอำนาจในเรื่องสำคัญ 4 ประการ” คือ การคมนาคมของจักรวรรดิอังกฤษ การป้องกันอียิปต์ การให้ความคุ้มครองชนกลุ่มน้อย และกิจการต่างประเทศรวมทั้งซูดานด้วย ซึ่งในประเด็นซูดานนั้นในทางอังกฤษและอียิปต์ปกครองร่วมกัน

การเจรจาเรื่องเอกราชไม่ประสบผลสำเร็จ อังกฤษยืนยันในความปรารถนาดีของตน แต่ก่อให้เกิดความรุนแรงในอียิปต์ นักชาตินิยมอียิปต์ปฏิเสธข้อตกลงอย่างมีเหตุผล

ในขณะที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 นั้น ประธานาธิบดีวิลสัน แห่งสหรัฐอเมริกาได้ประกาศถึง “หลักการสี่ข้อชะตาตนเอง” แต่ในความคิดของชาวอียิปต์มองว่า มหาอำนาจใหญ่กำลังทำงานภายใต้หน้ากากของพวกเขา หน้ากากของความกระหาย ความกดขี่ และเล่ห์เหลี่ยม ในที่ประชุมสันติภาพที่ปารีสนักชาตินิยมอียิปต์คิดว่าผู้แทนมหาอำนาจมีลักษณะกึ่งป่าเถื่อนหรือจอมปลอม จะไม่ได้พบการเรียกร้องที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้แทนหรือของประชาชนที่เจริญก้าวหน้า ดังที่ชาวอียิปต์เรียกร้องเพื่อการสี่ข้อชะตาตนเอง มหาอำนาจได้กำจัดผู้แทนที่ถูกต้องของประชาชน กล่าวหาว่าคนเหล่านี้ทำลายกฎหมาย แต่มหาอำนาจสร้างใช้วิธีตามความรักชาติที่ถูกต้องแต่ในโลมหน้าของทรราช นอกจากนั้นนักชาตินิยมอียิปต์ยังคิดอีกว่า มหาอำนาจเห็นว่าความรุนแรงจะก่อให้เกิดแต่ความเสียหาย ดังนั้นมหาอำนาจจึงยอมจำนนแต่ด้วยเล่ห์เหลี่ยม เพื่อความปลอดภัยของตนเองและเพื่อการควบคุมเหนือด่านน้ำของแม่น้ำไนล์เท่านั้น

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 1923 แซกกลูได้รับอนุญาตให้กลับมาสู่อียิปต์ และเมื่อมีการเลือกตั้งสำหรับรัฐสภาใหม่พรรคของแซกกลูก็ได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้น ด้วยจำนวนสมาชิก 190 ที่นั่งจาก 214 ที่นั่ง อังกฤษทาบตามให้แซกกลูก่อตั้งคณะรัฐบาลและเชื้อเชิญให้มีการเจรจกันอีกครั้งหนึ่ง แซกกลูตกลงที่จะจัดตั้งรัฐบาล แต่ปฏิเสธที่จะเข้าสู่การเจรจากับอังกฤษ นอก

เสียจากว่าไม่มี “ประเด็นที่อังกฤษเก็บรักษาไว้ 4 ประการ” ดังนั้นการเจรจาจึงไม่เกิดขึ้น แต่แชกกุลดลปราบปลื้มด้วยสิ่งที่เขาคิดว่าเป็นชัยชนะสูงสุดและได้เข้าสู่การเดินทางบวชทั้งหมดในอียิปต์และซูดาน ในบรรยากาศของความเป็นศัตรูกันทางอารมณ์เช่นนี้ ก็ได้เกิดเหตุร้ายแรงขึ้น นั่นคือ เซอร์ ลี สะแต็ก (Sir Lee Stack) ซึ่งเป็นข้าราชการอังกฤษผู้บังคับบัญชากองทัพอียิปต์ และเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำซูดานถูกฆาตกรรมในไคโรในวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ. 1923

อังกฤษโกรธเคืองอย่างรุนแรงต่อเหตุการณ์ครั้งนี้ ได้ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลอียิปต์ เพราะการฆาตกรรมครั้งนี้เกิดขึ้นในอียิปต์ อังกฤษบังคับให้อียิปต์ขอโทษและให้เสียค่าชดใช้ 500,000 ปอนด์ ให้ดอนข้าราชการอียิปต์ทั้งหมดออกจากซูดานภายใน 24 ชั่วโมง นอกจากนั้น อียิปต์จะต้องยินยอมต่อข้อเรียกร้องของอังกฤษที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาวต่างชาติทั้งหมดในอียิปต์

รัฐบาลอียิปต์ตกลงจะขอโทษทันที ลงโทษอาชญากรและจ่ายค่าชดใช้ให้ แต่ปฏิเสธข้อเรียกร้องอื่น ๆ อังกฤษตอบโต้ด้วยการจัดตั้งคณะรัฐบาลซูดานขึ้นใหม่เพื่อขับไล่ข้าราชการอียิปต์ออกไป และเพื่อยกเลิกข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ทางน้ำของแม่น้ำไนล์ อังกฤษยึดภาษี รายได้ส่วนหนึ่งของเมืองอเล็กซานเดรีย เพื่อเป็นการประกันว่าอียิปต์จะต้องจ่ายตามเงื่อนไขต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้นข้าหลวงใหญ่อังกฤษยังแนะนำอีกว่าถ้ามีการฆาตกรรมครั้งต่อไป ตัวประกันที่จับมาได้จะต้องถูกยิงอย่างแน่นอน

อียิปต์หมดหนทางที่จะได้ตอบ แต่ก็ยังมีความภาคภูมิใจเหลืออยู่แชกกุลลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ซึ่งดูเหมือนว่าจะจะเป็นหุ่นเชิดของอังกฤษเองในเดือนธันวาคมรัฐสภาสายตัวลงมีการเลือกตั้งใหม่พรรควฟด์ (Wafd) ได้ที่นั่งถึงครึ่งหนึ่ง แต่เนื่องจากพรรคนี้เป็นที่พอใจของอังกฤษทำให้ในที่สุดแชกกุลซึ่งมีอายุถึง 67 ปีก็กลับมาดำรงตำแหน่งอีกจนกระทั่งเขาสิ้นชีวิตใน ค.ศ. 1927

ใน ค.ศ. 1928 พรรควฟด์ ได้อำนาจอีก แต่เนื่องจากพรรคนี้มีการคอร์รัปชันและมีเรื่องอื้อฉาวจึงหมดอำนาจไปเพราะถูกขับไล่ ในความยุ่งยากสับสนเช่นนี้ การเคลื่อนไหวของนักชาตินิยมอียิปต์ดูเหมือนว่าจะอยู่ในอันตรายเนื่องจากไม่เป็นที่ไว้วางใจของอังกฤษ นักชาตินิยมผู้สืบอำนาจต่อจากแชกกุลในฐานะผู้นำทางการเมือง คือ นาฮาส ปาชา (Nahhas Pasha) แต่เป็นคนที่มีประวัติไม่ดีเพราะมีความเกี่ยวข้องกับลี้กซึ่งในเรื่องอื้อฉาวและการคอร์รัปชัน

ดังนั้น ใน ค.ศ. 1930 อียิปต์ดูเหมือนว่าจะมีชัยชนะแต่ก็ยังไม่สามารถบรรลุถึงเอกราชได้อย่างแท้จริง ใน ค.ศ. 1936 รัฐบาลพร้อมที่จะเจรจาและทำสัญญากับอังกฤษ ซึ่งอียิปต์จะยอมให้อังกฤษทั้งหมดในสิ่งซึ่งอังกฤษได้ขอใน ค.ศ. 1922 คือการควบคุมการทหาร การเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมกันในการควบคุมซูดาน และอังกฤษก็จะยอมยุติฐานะอันมีเกียรติของอำนาจต่างชาติอื่น ๆ ในอียิปต์ ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงทำสัญญาใน ค.ศ. 1936 ตามเงื่อนไขดังกล่าว

และใน ค.ศ. 1937 อียิปต์ก็สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติได้

ในช่วงเวลานี้อียิปต์ยังไม่มีผู้นำที่แท้จริง มีจุดมุ่งหมายที่สลับซับซ้อนไม่แน่นอน ความผิดหวังที่มีต่ออังกฤษและความโกรธดูเหมือนว่าจะเป็นสาเหตุของการเริ่มต้นของกลุ่มคนหนุ่มที่หัวรุนแรงที่สุดและการเริ่มต้นของสมาคมมุสลิม บราเธอร์ ฮูด (Muslim Brotherhood) ชาวอียิปต์ แต่พวกเขา也不能พบหนทางไปสู่อนาคตที่แจ่มใส ถึงแม้ว่าเพิ่งได้รับสิทธิในการปกครอง แต่ดูเหมือนว่าคนเหล่านี้ไม่ได้พบว่าตนเองเป็นอิสระอย่างแท้จริงเลย

ดังที่ได้กล่าวแล้วเกี่ยวกับขบวนการของปีต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิวัฒนาการภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รู้เกี่ยวกับปัญหาของอียิปต์ขณะอยู่ภายใต้การครอบครองของอังกฤษ การที่ชาวอียิปต์ขาดวิญญูณหรือความรู้สึกที่ว่า ตนมีความสามารถควบคุมโชคชะตาของตนเองได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างมากสำหรับชาวอียิปต์ ชาวอียิปต์คุ้นเคยการให้คนอื่นเป็นผู้ตัดสินใจให้ มักถูกมองว่าเป็นคนอ่อนแอไร้ประสิทธิภาพ ชาวอียิปต์เกือบจะล้มเลิกขบวนการพัฒนาเกือบทั้งหมดของตนเองรวมทั้งความสามารถในการทำงานกับผู้อื่นและความเชื่อใจซึ่งกันและกัน การปกครองของอังกฤษเปรียบเสมือนผีร้ายซึ่งได้ดูดซึมความสำเร็จและความสามารถของอนุชนรุ่นต่อ ๆ มาของอียิปต์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มขึ้นอียิปต์ได้ทำลายความสัมพันธ์ทางการทูตกับเยอรมนีและอิตาลีเมื่ออิตาลีเข้าสู่สงครามในฤดูร้อน ค.ศ. 1940 โดยไม่ได้ประกาศสงคราม อียิปต์ทั้งประเทศได้กลายเป็นค่ายสะสมอาวุธสงครามสำหรับกองกำลังที่ 8 ของอังกฤษ ขณะที่ทะเลทรายทางภาคตะวันตกของประเทศได้กลายเป็นศูนย์ปฏิบัติการที่สำคัญ และในสถานการณ์ฉุกเฉินเช่นนั้น แม้ว่าอียิปต์จะมีอิสรภาพแต่ก็ต้องยอมตามข้อเรียกร้องของกองทัพอังกฤษ อย่างไรก็ตามโลกอาหรับส่วนใหญ่มีใจเป็นฝ่ายเดียวกับฝ่ายอักษะแต่ก็ต้องพ่ายแพ้กำลังของอังกฤษ ใน ค.ศ. 1942 กองทัพอังกฤษบังคับขับไล่พระเจ้าฟารุก (King Farouk) นอกเสียจากว่าพระองค์จะตั้งนายกรัฐมนตรีที่อังกฤษเป็นผู้เลือกให้ และในที่สุดรัฐบาลที่ตั้งใหม่ก็เป็นพรรคพวกที่ ซึ่งเจียมเชียมมานานและเป็นฝ่ายเดียวกับอังกฤษด้วย

ในขณะที่การรบปรากฏชัดว่าอังกฤษเสียกำลังในเกือบทุกด้าน เยอรมนีสามารถขับไล่เคลื่อนทัพไปทางเหนือของแอฟริกาภายใต้การนำของจอมพลรอมเมิล (Field Marshal Romel) เหลืออีกเพียง 70 ไมล์ก็จะถึงเมืองอเล็กซานเดรีย แต่ทิศทางของสงครามก็เปลี่ยนไป ภายหลังการรบที่ เอล อะลาเมิน (El Alamein) และสตาลินกราด (Stalingrad) สถานะของอังกฤษก็ดูดีขึ้น และดูจะมีอำนาจมากยิ่งขึ้นในอียิปต์ด้วย จึงเท่ากับเป็นการกระตุ้นอียิปต์และประเทศอาหรับอื่นๆ ตระหนักถึงการรวมตัวกันอย่างน้อยก็ในรูปแบบของสหพันธรัฐ ดังนั้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1944 อียิปต์จึงเป็นประธานในการประชุมอาหรับยูนิตี (Arab Unity Conference) ที่เมืองอเล็กซานเดรีย และในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 อียิปต์ได้ประกาศสงครามกับญี่ปุ่น และ

เยอรมนี ซึ่งมีผลทำให้อียิปต์ได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติในเวลาต่อมา⁴

ในช่วงเวลาหลังสงคราม อียิปต์เรียกร้องที่จะได้รับเอกราชอย่างแท้จริง นักศึกษาและสมาชิกของมุสลิมบราเธอร์ฮูดและกลุ่มคนอื่น ๆ ต่างครอบครองถนนสายต่างๆ ในเมืองไคโรเป็นเวลาถึง 2-3 เดือน อียิปต์สามารถเริ่มต้นเจรจากับรัฐบาลใหม่ของอังกฤษ คือพรรคกรรมกร ด้วยประเด็นสำคัญคือการแก้ไขสัญญา ค.ศ. 1936 แต่อย่างไรก็ตาม พรรคคว่ำฟ้าซึ่งเป็นรัฐบาลอยู่ในขณะนั้น ปฏิเสธที่จะเป็นผู้เจรจาหรือมีส่วนร่วมในการเจรจาโดยนักชาตินิยมอังกฤษตกลงที่จะถอนตนออกจากอียิปต์ในทุกส่วนนอกจากเขตคลองสุเอซ ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญของอังกฤษในตะวันออกกลาง แต่ตกลงกันไม่ได้เรื่องอนาคตของซูดาน ซึ่งชาวอียิปต์มองดูว่าเป็นส่วนหนึ่งของอียิปต์ อย่างน้อยก็ตั้งแต่สัญญาคอนโดมิเนียม ค.ศ. 1899 จึงทำให้การเจรจาแตกหักลง ดังนั้นอังกฤษจึงนำเรื่องนี้ขึ้นสู่องค์การสหประชาชาติ แต่คณะมนตรีความมั่นคงไม่เต็มใจที่จะจัดการอะไรนอกจากกระตุ้นให้ทั้ง 2 ฝ่ายเจรจากันต่อไป

ไม่นานนักภายหลังจากความล้มเหลวที่องค์การสหประชาชาติก็เกิดสงครามปาเลสไตน์ซึ่งกองทัพอียิปต์พ่ายแพ้ ความขมขื่นอันเกิดจากความต่ำต้อยเช่นนี้มีผลทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในรัฐบาล

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1

จงวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบอียิปต์ขณะอยู่ภายใต้การปกครองของ อาลี ปาชา และขณะอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ

2. ดินแดนต่างๆ ในคาบสมุทรอาหรับ

คาบสมุทรอาหรับซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดศาสนาอิสลามนั้นได้สิ้นสุดการเป็นเวทีที่สำคัญของอิสลามในสมัยของกาหลิบองค์ที่ 4 คือ อาลี เมื่อเมืองหลวงของจักรวรรดิอาหรับอิสลามย้ายจากเมดิเนะในคาบสมุทรไปสู่เมืองกูฟะ (ปัจจุบันอยู่ในอิรัก) นอกคาบสมุทร แต่คาบสมุทรอาหรับโดยมีเมกกะเป็นเมืองสำคัญก็ยังคงมีความสำคัญโดยเป็นจุดมุ่งหมายของนักแสวงบุญ และเมืองเมดิเนะซึ่งเป็นรัฐอิสลามแห่งแรกก็ยังคงมีความสำคัญต่อความรู้สึกทางด้านศาสนาของชาวมุสลิม

เมื่อการค้าเจริญรุ่งเรือง มีเส้นทางการค้าจากเหนือไปได้และจากใต้ไปเหนือโดยเลียบบฝั่งตะวันตกของคาบสมุทร มีกองคาราวานเดินทางไปมา ดังนั้นเมืองสำคัญ ๆ เช่นเมกกะและเมดิเนะ จึงกลายเป็นที่จอดแวะพักของกองคาราวาน ศาสนาได้กลายเป็นธุรกิจที่สำคัญของคาบ

⁴William R.Polk, *op.cit.*, p.136.

สมุทรอาหรับ ทั้งนี้เพราะชาวอาหรับผู้มีอิทธิพลโดยเฉพาะในเมืองเมกกะได้ทำให้เมืองนี้กลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางศาสนาที่ชาวอาหรับทั้งหลายจากทั่วคาบสมุทรจะเดินทางมาสักการะบูชาสถานที่สำคัญคือ หินดำกะบะ ซึ่งตั้งอยู่ ณ เมืองนี้ และชาวอาหรับผู้มีอิทธิพลก็เป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากการนี้

คาบสมุทรอาหรับไม่มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่จะถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์พื้นดินแห้งแล้งไม่เหมาะสำหรับการเกษตรกรรม นอกจากในเยเมนและชายฝั่งทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่มีฝนเพียงพอ แต่โดยทั่วไปคาบสมุทรนี้ไม่มีแม่น้ำที่จะมีน้ำไหลตลอดทั้งปีเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูก

เนื่องจากลักษณะดังกล่าวของคาบสมุทรอาหรับจึงไม่มีมหาอำนาจใดตั้งใจจะครองดินแดนนี้อย่างจริงจัง อย่างไรก็ตามอังกฤษสนใจคาบสมุทรนี้เพียงให้คาบสมุทรอยู่เฉยๆ ในโดยให้อยู่ใต้อิทธิพลของ ชารีฟ แห่งเมกกะ (Sharif of Macca) ซึ่งเป็นบุคคลที่อังกฤษ สนับสนุนอยู่ และเพื่อว่าชาวอาหรับเหล่านี้สามารถทำสงครามกับพวกเตอร์กได้ทั้งในดินแดนเฮจซ ทางทิศตะวันตกของคาบสมุทร ในจอร์แดนและในซีเรียได้ นอกจากนั้น อังกฤษยังได้เซ็นสัญญาตกลงสนับสนุนให้อิบน์ ซาอูด (Ibn Saud) เป็นสุลต่านของแคว้นเนจด์ (Nejd) ในคาบสมุทร และยังมีมอบเงินให้พระองค์จำนวน 5,000 ปอนด์ต่อเดือนอีกด้วย

2.1 คาบสมุทรอาหรับภายใต้อิทธิพลของอังกฤษ

ในเวลาเดียวกันอังกฤษก็กำลังเจรจากับชารีฟ ฮุสเซน แห่งจอร์แดน เพื่ออนุญาตให้ชาวอาหรับของพระองค์เข้าร่วมในสงคราม จะเห็นได้จากในฮุสเซน-แมคมอาฮอน เคอเรส ปอนเดนซ์ (Husain-McMahon Correspondence) ซึ่งเป็นจดหมายโต้ตอบระหว่างฮุสเซน และแมคมอาฮอน อังกฤษทำเช่นนี้เพราะต้องการจำกัดการทำงานของพระองค์จากการเข้าแทรกแซงเจ้าอาหรับอื่นๆ ที่มีสัญญากับอังกฤษ ด้วยเหตุนี้เองอังกฤษจึงปฏิเสธที่จะพิจารณาขอรับการเรียกร้องของฮุสเซนที่จะเป็นกษัตริย์ของอาหรับ (King of the Arabs) ขณะเดียวกัน กองทัพของอาหรับภายใต้การนำของโอรสของฮุสเซนที่ชื่อไฟซาล (Faisal) ก็ยึดได้ ดามัสกัส และซีเรีย

อย่างไรก็ตาม ในคาบสมุทรอาหรับ อิบน์ ซาอูด แห่งแคว้นเนจด์ได้รับชัยชนะเหนือดินแดนเฮจซ ทั้งหมดใน ค.ศ. 1925 และยึดได้ทั้งเมืองตาอีฟ และเมกกะ และยังสามารถยึดจิดดาห์ (Jiddah) อีกด้วย มีผลทำให้พระเจ้าอาลี แห่งเฮจซ ซึ่งเป็นโอรสองค์โตของฮุสเซนถูกขับไล่ ใน ค.ศ. 1927 อังกฤษทำสัญญาจิดดาห์ (Treaty of Jiddah) กับอิบน์ ซาอูด โดยยอมรับว่าอิบน์ ซาอูด เป็นกษัตริย์แห่งเฮจซ และในการตอบแทนอิบน์ ซาอูด จึงยอมรับว่า ไฟซาล โอรสองค์ของฮุสเซนเป็นกษัตริย์ของอิรัก อับดุลลาห์เป็นกษัตริย์แห่งทรานส์จอร์แดน และอังกฤษมีฐานะพิเศษคือเป็นผู้ให้ความคุ้มครองอาณาจักรต่างๆ ของหัวหน้าเผ่าในอ่าวเปอร์เซีย

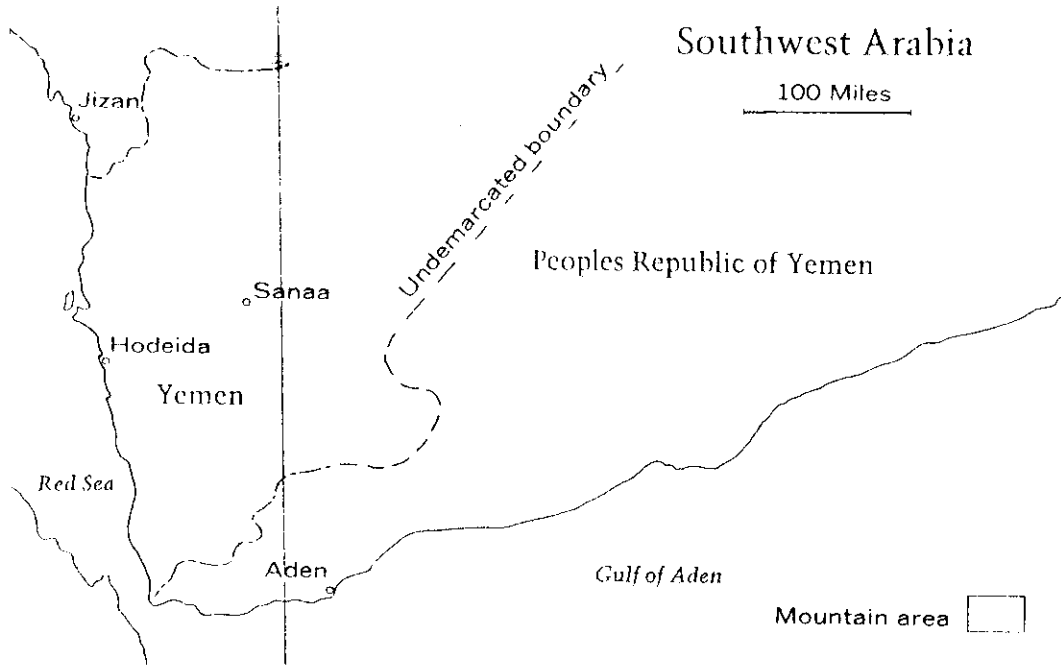
โดยทั่วไปแล้วคาบสมุทรอาหรับจะอยู่ในสันติระหว่าง ค.ศ. 1927-1961 นอกจากการ

ทำสงครามเล็ก ๆ ระหว่างซาอุดีอาระเบียกับเยเมนใน ค.ศ. 1936 เท่านั้น แต่ใน ค.ศ. 1961 ก็เกิดรัฐประหารในเยเมนเป็นครั้งแรกและนำไปสู่สงครามกลางเมือง และในที่สุดก็นำไปสู่ “สงครามกลางเมืองพร้อมกับการแทรกแซงจากภายนอก” นั่นคือ กองทัพอียิปต์ขั้นฝั่งที่เยเมน และชาวซาอุดีอาระเบียก็ได้ให้ความช่วยเหลือชาวเยเมนผู้จงรักภักดี

อังกฤษและออสเตรเลียจะเป็นชาวต่างชาติผู้เดียวที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคาบสมุทร จนกระทั่งสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อผลประโยชน์ในน้ำมันทำให้อเมริกาเข้ามาเกี่ยวข้อง ความสนใจที่สำคัญดั้งเดิมของอังกฤษในคาบสมุทรนี้ก็ถือเป็นเส้นทางไปสู่อินเดีย จนกระทั่งเมื่อมีการค้นพบน้ำมันทำให้ความสนใจของอังกฤษเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบริเวณอ่าวเปอร์เซีย ถือว่าเป็นการเชื่อมเส้นทางยูเฟรติสเมดิเตอร์เรเนียน (Euphrates-Mediterranean route) และเกี่ยวข้องกับการคมนาคมที่สะดวกและรวดเร็ว

จะเห็นได้ว่า นับจากสมัยของนโปเลียนเป็นต้นมา อังกฤษมีความวิตกกังวลอย่างมากกลัวว่ามหาอำนาจอื่น ๆ จะใช้เส้นทางจากยูเฟรติสไปอ่าวเปอร์เซีย เพื่อโจมตีอินเดีย แรกทีเดียวอังกฤษคิดว่ารัสเซียจะเป็นผู้ก่อให้เกิดอันตราย แต่ต่อมาจึงรู้ว่าเยอรมนีจะเป็นอันตรายมากกว่า ดังกล่าวแล้วว่าเซคหรือหัวหน้าเผ่าผู้ปกครองอาณาจักรต่าง ๆ ของคาบสมุทรก็ล้วนอยู่ภายใต้ความคุ้มครองและได้สิทธิพลของอังกฤษ โดยเฉพาะอาณาจักรบริเวณอ่าวเปอร์เซีย ใน ค.ศ. 1869 อาณาจักรทรูเซียล (Trucial shakhdoms) หลายแห่งของบรรดาหัวหน้าเผ่าตกลงที่จะไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลต่างชาติใดนอกจากผ่านอังกฤษก่อน ข้อตกลงดังกล่าวรัฐอื่น ๆ ก็ทำเช่นเดียวกัน คือ บาห์เรน (Bahrein) ใน ค.ศ. 1880 มัสเกต (Musgat) ใน ค.ศ. 1891 และกาตาร์ (Gatar) ใน ค.ศ. 1916 ส่วนคูเวต (Q Kuwait) นับจากกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็กลายเป็นท่าเรือที่สำคัญในอ่าวเปอร์เซีย จึงอาจกล่าวได้ว่าอังกฤษได้ทำสัญญา ที่ทำให้อังกฤษมีอิทธิพลเหนืออาณาจักรต่าง ๆ ของหัวหน้าเผ่าในบริเวณอ่าวเปอร์เซียอย่างเต็มที่

ในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 1914 เจ้าผู้ครองแห่งคูเวตได้รับการพิจารณายอมรับจากอังกฤษว่าเป็นอิสระโดยอยู่ภายใต้การคุ้มครองของอังกฤษ และในวันที่ 30 เมษายน ค.ศ. 1915 ไอดริส ซัยยิด (Idrisi Sayyid) เจ้าผู้ครองแห่งแคว้นอาซีร์ (Asir) ก็ได้รับการยอมรับเช่นเดียวกัน ดินแดนต่าง ๆ ซึ่งถูกรวมอยู่ในคาบสมุทรอาหรับฝั่งตะวันตกในแคว้นเฮซัจ ที่ซึ่ง ชารีฟ ฮุสเซน เริ่มการปฏิวัติอาหรับแต่ดินแดนเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลของอินเดีย และเนื่องจากฐานะที่สำคัญของดินแดนเหล่านี้ดังกล่าวจึงทำให้อังกฤษมีข้อผูกมัดตนเองต่อฮุสเซนผู้เริ่มการปฏิวัติอาหรับในดินแดนดังกล่าว

แผนที่แสดงเมืองสำคัญในคาบสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้⁵

2.2 คาบสมุทรอาหรับภาคตะวันตกเฉียงใต้

อาณาบริเวณในคาบสมุทรอาหรับทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีความแตกต่างทั้งทางด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมจากส่วนอื่นๆ ของคาบสมุทร เป็นดินแดนปกคลุมด้วยภูเขาที่ขยายไปทางทิศตะวันตก ซึ่งได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งจากทั้งเอธิโอเปีย อิหร่าน และอินเดีย ซึ่งการเดินทางจากทั้งสามประเทศนี้สามารถไปถึงดินแดนภาคนี้ได้โดยทางทะเล ในสมัยโบราณ คาบสมุทรอาหรับทิศตะวันตกเฉียงใต้สนับสนุนประชาชนที่ไม่ใช่อาหรับหรืออย่างน้อยก็ไม่ได้รับอารยธรรมอาหรับจากภาคเหนือ ประชาชนพวกไมเนียน (Minaeans) และเซเบียน (Saberans) ในดินแดนนี้ได้สร้างอารยธรรมด้านเกษตรกรรมที่ทันสมัยและการค้าซึ่งขึ้นอยู่กับกำกับการส่งสินค้าออกจำพวกกำยาน ซึ่งได้ทิ้งร่องรอยที่สำคัญสำหรับนักโบราณคดีแม้จะเลือนลางแต่ก็ยังอยู่ในความทรงจำ ประเทศสำคัญแห่งหนึ่งในดินแดนแถบนี้คือเยเมนซึ่งได้รับอิทธิพลจากยิวมาก่อนการขึ้นมามีอำนาจของอาหรับอิสลาม และจนกระทั่ง ค.ศ. 1948-1949 ที่เกิดสงครามระหว่างอาหรับ-อิสราเอล เยเมนก็ได้กลายเป็นสถานที่ที่สำคัญของการเจริญเติบโตของชุมชนที่ยังล้าหลัง คริสต์ศาสนาก็ยังอยู่ในเยเมนก่อนที่ศาสนาอิสลามจะแพร่หลายเข้ามา

⁵Ibid. p.147.

เยเมนแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของตนเองโดยการสนับสนุนลัทธิศาสนานอกรีด แม้แต่ในสมัยของพระมะหะหมัด ในเยเมนก็มีผู้ก่อตั้งศาสนาที่แข่งขันกับพระมะหะหมัด ด้วยเหตุนี้ ชาวเยเมนจึงรักษาความแตกต่างของตนเองและแม้แต่ความเป็นอิสระจากอิสลามภายใต้จักรวรรดิออตโตมัน เป็นเพราะเยเมนมีปรากฏการณ์ชาติคือภูเขาเป็นที่ปกป้องนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญยิ่งกว่าภูเขาหรือที่ราบสูงสำหรับเยเมนก็คือเมืองเอเดน ซึ่งเป็นการที่สำคัญและมีประโยชน์มากกว่า เอเดนเป็นดินแดนแห่งแรกที่ได้รับอิทธิพลตะวันตก ตั้งแต่สมัยของนโปเลียน เอเดนถูกรบกวนอย่างมากเพราะนโปเลียนต้องการเอเดนเป็นเส้นทางตรงต่อไปยังอินเดีย ใน ค.ศ. 1799 อังกฤษเองก็ส่งกองทัพเล็ก ๆ ไปเพื่อยึดครองเกาะเปริม (Perim) ใกล้ ๆ เอเดนใน ค.ศ. 1802 อังกฤษเซ็นสัญญามิตรภาพและการค้ากับสุลต่านลาเฮจ (Lahej) แห่งเอเดน มีผลทำให้การข่มขู่ของนโปเลียนที่จะให้เอเดนเป็นเส้นทางตรงต่อไปอินเดีย นั้นต้องสลายตัวลง อย่างไรก็ตาม อังกฤษไม่ได้ถูกข่มขู่โดยนโปเลียนเท่านั้น เพราะใน ค.ศ. 1838 เมห์เมท อาลี (Mehmet Ali) แห่งอียิปต์ยกกองทัพเข้ายึดและผนวกเอเดนไว้ได้

อย่างไรก็ตาม เอเดนเป็นเมืองที่มีค่าอย่างมากสำหรับอังกฤษเสมือนเป็นโรงเก็บน้ำมัน ขณะที่เรือกลไฟมีความสำคัญสำหรับการค้าและสงคราม ดังนั้นอังกฤษจึงไม่ยอมสูญเสียเอเดนไป ใน ค.ศ. 1857 เอเดนจึงกลายเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ แต่ก่อน ค.ศ. 1857 เอเดนถูกโจมตีถึง 5 ครั้ง เกาะเปริม ถูกยึดอีกครั้งใน ค.ศ. 1857 เอเดนใน ค.ศ. 1886 เมืองโซโคตรา (Socotra) ใกล้ ๆ เอเดน กลายเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษ หมู่เกาะ คูเรีย มูเรีย (Kuria Muria) ก็เช่นกันกลายเป็นดินแดนในอารักขาใน ค.ศ. 1854 นอกจากนั้นอังกฤษยังเซ็นสัญญาให้ความคุ้มครองอาณาจักรของสุลต่าน อาณาจักรของหัวหน้าเผ่าและอาณาจักรของเจ้าแซกในคาบสมุทรในระหว่างครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19

เยเมนนับว่าเป็นรัฐที่ใหญ่อันดับ 2 ของคาบสมุทรอาหรับรองจากซาอุดีอาระเบีย ดินแดนนี้ถูกครอบครองโดยออตโตมันเตอร์กใน ค.ศ. 1517 แต่การข่มขู่ที่น่ากลัวต่ออริบิโดยของประเทศนั้นกลับมาจากชาวยุโรป โดยเฉพาะโปรตุเกสซึ่งเดินทางมากำชายบริเวณนี้ และจากลัทธิจักรวรรดินิยม ในศตวรรษที่ 19 ก็ถูกบุกรุกโดยชาวอียิปต์ อย่างไรก็ตาม เยเมนกลายเป็นจังหวัดหนึ่งของออตโตมันอย่างสมบูรณ์ ในปีแรก ๆ ของคริสต์ศตวรรษที่ 20 แต่พวกออตโตมันเตอร์กก็มีความพยายามเพียงเล็กน้อยที่จะทำให้ระบบการปกครองของเยเมนทันสมัย หรือแม้แต่การเรียกเก็บภาษี แต่ออตโตมันเตอร์กต้องจัดการกับการแบ่งแยกที่ขมขื่นและนองเลือดระหว่างดินแดนทางภาคเหนือและภาคใต้ของเยเมน กล่าวคือ กลุ่มชนชาฟีอิมุสลิม (Shafii Muslims) ซึ่งอยู่บริเวณที่ราบตามชายฝั่ง (เยเมนใต้) และเซดิชีอิ (Zaidi Shii) ซึ่งเป็นประชาชนอยู่บริเวณที่เป็นภูเขา (เยเมนเหนือ) ต่างก็ยืนยันถึงฐานะของตนเองว่าอยู่ในตำแหน่งผู้บังคับบัญชาสูงสุดของประเทศใน ค.ศ. 1903 อิหม่ามผู้นำรัฐบาลทำการปฏิวัติและ

ผลก็มีแต่ความแตกแยกวุ่นวาย ซึ่งได้ครอบครองชาวเยเมนเรื่อยมาจนกระทั่งเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1

อย่างไรก็ตาม ในสงครามโลกครั้งที่ 1 เยเมนเลือกที่จะเป็นฝ่ายเดียวกับออตโตมันตลอดสงคราม เนื่องจากความจงรักภักดีของเยเมนที่มีต่อออตโตมันจึงทำให้พวกเตอร์กไม่เพียงแต่รักษาฐานะที่สำคัญของเยเมนไว้เท่านั้น แต่ยังช่วยล่งล้ำเข้าไปในฐานะของอังกฤษในเอเดนจนกระทั่งการสลายตัวของออตโตมันเองใน ค.ศ. 1918

การสลายตัวของจักรวรรดิออตโตมันเนื่องจากเป็นฝ่ายปราชัยในสงคราม มีผลทำให้เยเมนหมดสภาพการเป็นจังหวัดหนึ่งของจักรวรรดิ แต่เป็นการได้เอกราชอย่างเลื่อนลอย ทั้งนี้เพราะเยเมนไม่ได้ต่อสู้เพื่อเอกราช เยเมนถูกสับฝัสน้อยที่สุดโดยลัทธิจักรวรรดินิยม หรือแม้แต่ความทันสมัยต่าง ๆ ที่ประเทศอาหรับอื่น ๆ ได้รับ บางทีเยเมนอาจจะประเทศที่หัวเก่าที่สุด ที่อยู่ในโลกนี้ แต่ก็ไม่ได้รับการพิจารณายอมรับจากสหรัฐอเมริกาจนกระทั่ง ค.ศ. 1946

ขณะเดียวกันเอเดน ซึ่งเป็นดินแดนในอารักขาของอังกฤษนั้น อังกฤษก็จ่ายเงินเพียงเล็กน้อยในการฟื้นฟูเมืองท่าแห่งนี้หลังสงคราม

ผลกระทบหรืออิทธิพลของตะวันตกที่มาสู่คาบสมุทรอาหรับไม่ได้มาในเครื่องแบบทหาร นายธนาคารชาวยุโรป หรือมากับท่าที่ที่สร้างทำเป็นอ่อนน้อมถ่อมตัวของนักจักรวรรดินิยม แต่มาด้วยเล่ห์เหลี่ยมหรืออุบายเพื่อจุดประสงค์อย่างเดียวคือ น้ำมัน ในการตอบแทนที่อนุญาตให้บริษัทยุโรปขุดน้ำมันในทะเลทรายได้นั้นคาบสมุทรก็อาจกลายเป็นอาหรับที่มีวัฒนธรรมตะวันตก กลายเป็นเมืองที่มีเครื่องปรับอากาศ ทางรถไฟ โรงเรียน และโรงพยาบาล ความใฝ่ฝันถึงความร่ำรวยที่จะหลังไหลเข้าสู่คาบสมุทรทำให้ประชาชนมีเงินง แม้เมื่อความร่ำรวยแผ่กระจายไปจริง ๆ ก็ปรากฏว่าดินแดนแห่งนี้กลับสูญเสียมาก เพราะการขาดสถาบันหรือประชาชนผู้ได้รับการฝึกฝนที่จะจัดการเกี่ยวกับรายได้จากความร่ำรวยนี้ ดังเช่น คูเวต ก็มีได้เรียนรู้อย่างรวดเร็วที่จะลงทุนผลิตน้ำมันในประเทศและต่างประเทศ แต่ก็ประเทศที่ช่วยสร้างเงินทุนเพื่อช่วยการพัฒนาทั้งหมดของตะวันออกกลาง

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คาบสมุทรอาหรับไม่มี เพราะการขาดยุคอาณานิคมก็คือ การขาดการฝึกฝนในหมู่ประชาชน และการจัดตั้งสถาบันรัฐธรรมนูญแต่ก็มีสิ่งชดเชยคือการไม่ถูกทำให้ต่ำต้อยนั่นเอง

กิจกรรมการเรียนรู้ 2

เหตุใดจึงกล่าวว่างอังกฤษและออตโตมันเกือบจะเป็นชาวต่างชาติเพียง 2 ชาติ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคาบสมุทรอาหรับจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 จงอธิบาย

สรุปท้ายบท

เนื่องจากลักษณะภูมิศาสตร์ของอียิปต์และรวมทั้งแม่น้ำไนล์ ทำให้อียิปต์ถูกรุกรานโดยต่างชาติหลายครั้ง จนกระทั่งอียิปต์ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองอันยาวนานของอังกฤษซึ่งชาวอียิปต์ได้รับความขมขื่นอย่างมากในวิถีทางการเมืองของประเทศ แต่อียิปต์ก็ได้รับสิ่งตอบแทนนั่นคือเศรษฐกิจด้านเกษตรกรรมที่ก้าวหน้า ส่วนดินแดนต่างๆ ของคาบสมุทรอาหรับเนื่องจากยังไม่มี การขุดพบน้ำมันในพื้นที่ของคาบสมุทร คาบสมุทรอาหรับจึงรอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจยุโรป แต่ก็ไม่พ้นจากความพยายามของอังกฤษที่จะเข้าไปมีอิทธิพล

การประเมินผลท้ายบท

1. จงวิจารณ์นโยบายการปกครองของอาลี ปาชา ขณะปกครองอียิปต์ภายใต้จักรวรรดิออตโตมัน
2. จงอธิบายถึงลักษณะการปกครองของอังกฤษขณะเข้าไปมีอิทธิพลอย่างเต็มที่ในอียิปต์ แม้ว่าอียิปต์จะยังคงเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของจักรวรรดิออตโตมันก็ตาม
3. จงอธิบายถึงความเคลื่อนไหวของขบวนการชาตินิยมของชาวอียิปต์ซึ่งนำโดย ซาด แซคกุล ในการเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ และประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด
4. เหตุใดมหาอำนาจยุโรปจึงไม่สนใจที่จะเข้าครอบครองคาบสมุทรอาหรับอย่างจริงจัง และอังกฤษมีวัตถุประสงค์อย่างไรในการเข้าไปมีอิทธิพลในพื้นที่ของคาบสมุทร